

Nr 105

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till Svenska livräddningssällskapet.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson m. fl.* (I: 254) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 313), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Svenska livräddningssällskapets verksamhet under budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Motionärerna har anfört följande.

Under 1957 drunknade i vårt land 73 barn i åldern 0—7 år. Därutöver krävde badolyckor av olika slag 55 offer, drunkning genom kapsejsade farkoster 81 och isolyckorna 68 offer. Även om drunkningsolyckorna visat en glädjande tendens att sjunka sedan en lång rad år, är dessa siffror ändå tillräckligt höga för att man såväl från samhällets sida som från enskilt håll måste sätta in alla åtgärder för att söka nedbringa antalet dödsoffer till följd av drunkning.

Den mest aktiva insatsen på detta område utföres av det sedan 1898 verkande Svenska livräddningssällskapet.

Genom framställningar av olika slag har sällskapet stimulerat till statliga och kommunala ingripanden av obestridligt värde för drunkningsolyckornas bekämpande. Genom direkta åtgärder i form av film-, radio- och presspropaganda, uppvisningar och demonstrationer samt inte minst genom tillhandahållande — i huvudsak kostnadsfritt — av olika trycksaker har sällskapet nedlagt ett arbete, som rönt erkännande i vida kretsar.

Arbetet har inte heller varit resultatlöst. Medan antalet drunknade per 100 000 invånare vid sekelskiftet var 22 har antalet nu sjunkit till omkring 5.

Men mycket återstår att göra innan man nedbringt drunkningsolyckorna till ett minimum.

Bekämpandet av småbarnsdrunkningarna har under de senaste säsongerna utgjort ett viktigt led i sällskapets verksamhet. Förra året anordnades en riksomfattande tävling för skolbarn, där det gällde att formulera goda råd och göra förslag till affischer i förebyggande syfte.

Även när det gäller att motverka isolyckorna bedriver sällskapet en intensiv upplysningsverksamhet med begagnande av radio, film, television, etc.

När det gäller badolyckorna är det utom de badandes egen oförsiktighet framför allt bristen på goda säkerhetsanordningar som är den dominerande orsaken. Sällskapet har i syfte att åstadkomma en bättring på detta område dels anordnat kurser för utbildning av personal, dels medverkat

till att ett stort antal livbojar, andningsgungor och bevakningstorn gratis tilldelas landets kommuner.

Sällskapet har dessutom biträtt kommunerna vid anläggandet av friluftsbad, varvid säkerhetssynpunkter av olika slag blivit särskilt väl beaktade.

Ett annat viktigt led i verksamheten har varit anordnande av simlärartutbildning, som på senare år genom sällskapets initiativ införts vid en rad skolor och vid de militära förbanden.

En omfattande rådgivning för anordnandet av simskolor har blivit en naturlig följd av dessa åtgärder. Såväl landsomfattande som regionala simkunnighetstävlingar för skolungdom och vuxna har anordnats för att stimulera intresset för simning och livräddning. Ett vittutgrenat samarbete med civila och militära myndigheter samt med frivilliga organisationer av olika slag för att bl. a. befästa och vidga simkunskaperna har ingått i sällskapets verksamhet.

Svenska livräddningssällskapets strävan har alltid varit att inom ramen för lägsta möjliga administrationskostnader och med i huvudsak frivillig arbetskraft söka få ut bästa möjliga resultat.

De medel som kunnat disponeras har främst kommit från medlemsavgifter, gåvor och blygsamma inkomster av märken och diplom. Statsmedel har vid några tillfällen ställts till förfogande för särskilda ändamål.

Om sällskapet i fortsättningen inför de ökade kraven på tidsenlig propaganda framgångsrikt skall kunna bedriva sin verksamhet, vilken som mål har att spara människoliv, krävs det dock att statsmedel ställs till förfogande.

Dessa medel skulle användas för den centrala propagandan med instruktionsfilmer, bildband, folders, broschyrer etc. samt till konsulentverksamhet under vinterns och sommaren försäsonger.

Det kan i detta sammanhang framhållas, att liknande organisationer i övriga nordiska länder åtnjuter statsmedel för sin verksamhet. Den finska organisationen har sålunda 50 000 svenska kronor per år medan de norska och danska har något mindre.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, statskontoret, Svenska livräddningssällskapet och Svenska simförbundet avgivit yttranden, vilka fogats till detta utlåtande (Bilaga 1—3).

Utskottet. För närvarande omkommer cirka 400 personer årligen genom drunkning. Den betydande minskning i antalet drunkningsolyckor, som ändock kunnat redovisas, har i första hand varit en följd av förbättrad simkunnighet, vartill i sin tur inte minst simundervisningen i skolorna bidragit. Även livräddningssällskapets medverkan i detta hänseende och insatser i övrigt har varit av stor betydelse. På grund härav har, såsom statskontoret erinrat om, bidrag av statsmedel vid olika tillfällen tilldelats sällskapet. I anledning av vad i motionerna föreslagits vill utskottet för sin del framhålla, att utvidgning av den kontinuerliga statliga bidragsgivningen till att avse nya ändamål i nuvarande läge bör ske med största varsamhet. Med hänsyn härtill och då Kungl. Maj:t även i fortsättningen har möjlighet att inom ramen för eljest anvisade medel för speciella ändamål bereda

sällskapets verksamhet det stöd som kan finnas erforderligt, är utskottet inte berett tillstyrka yrkandet i motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,
att motionerna I: 254 och II: 313 icke må av riksdagen
bifallas.

Stockholm den 8 maj 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 104.

Reservation

av herr *Svensson* i Stenkyrka.

Bilaga 1

Till riksdagens statsutskott

Enligt Kungl. Maj:ts remiss den 2 mars 1959 har statskontoret att till Eder avgiva utlåtande över likalydande motionerna I: 254 och II: 313 om anslag till Svenska livräddningssällskapet. I anledning härav får ämbetsverket anförda följande.

Såsom motionärerna erinrat ha bidrag av statsmedel vid olika tillfällen tilldelats livräddningssällskapet för speciella ändamål. Huvudsakligen har fråga varit om bidrag till ordnande av kurser i simning och livräddning. Senast har livräddningssällskapet genom beslut av Kungl. Maj:t den 25 maj 1956 beviljats statsbidrag med högst 6 000 kronor till anordnande under budgetåret 1956/57 av en kurs för utbildning av bevaknings- och livräddningspersonal, avsedd för livligt frekventerade badplatser, vilket bidrag utbetalats från elfte huvudtitelns anslag till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Frågan om årligt bidrag av statsmedel till sällskapets allmänna verksamhet har tidigare varit föremål för prövning. Genom beslut den 13 januari 1956 fann sålunda Kungl. Maj:t en av livräddningssällskapet gjord framställning om ett årligt anslag av 25 000 kronor såsom bidrag till sällskapets verksamhet ej föranleda någon åtgärd. Sistnämnda framställning avstyrktes av statskontoret, som hänvisade till sällskapets goda ekonomi och till angelägenheten av att icke utan tvingande skäl utöka den statliga bidragsverksamheten. Beträffande livräddningssällskapets ekonomiska ställning under år 1958 har inhämtats, att inkomsterna under året uppgått till i runt tal 83 000 kronor och fonderade medel till ca 170 000 kronor. Då de av statskontoret anförda skälen alltjämt kvarstå får ämbetsverket föreslå, att motionerna lämnas utan bifall.

Stockholm den 9 mars 1959

Ivar Löfqvist

Elof Jerdenius

Föredragande

/ Britt-Marie Sténson

Bilaga 2

Till statsutskottet

Sedan Svenska livräddningssällskapet beretts tillfälle att yttra sig över motionen i första kammaren, nr 254 år 1959, likalydande med motionen i andra kammaren, nr 313 år 1959, beträffande anslag till sällskapet får vi härmed äran anföra följande:

I vårt samhälle finns många frivilligt arbetande organ, som utför sina självpåtagna uppgifter med eller utan kontinuerligt stöd av statsmedel. Svenska livräddningssällskapet tillhör de senare och har nu i över 60 år arbetat för att nedbringa dödsolyckorna genom drunkning. Det synes oss vara hög tid, att statsmakterna lämnar ett rimligt ekonomiskt stöd till denna sociala verksamhet, vars målsättning är att åt samhället bevara värdefulla människoliv.

För närvarande omkommer ca 400 människor årligen genom drunkning. När sällskapet började sin verksamhet var motsvarande siffra 1 100. På 60 år har det alltså skett en sänkning av drunkningsantalet från 22 till 5 per 100 000 innevånare. Denna betydande sänkning är i första hand frukten av alla de åtgärder, som vidtagits för att höja svenska folkets simkunnighet. Sällskapets medverkan i detta syfte — direkta och indirekta åtgärder för anläggandet av friluftsbad, utbildning av simlärare och grundandet av simskolor — har rönt erkänsla i vida kretsar.

Man kan inte säga att svenska folkets simkunnighet är vad den borde vara och för att höja den till en nivå som motsvarar tidens krav har statens folkbadsutredning rekommenderat åtgärder i sitt betänkande av 1954, vilka det inte finns anledning att närmare ingå på i detta sammanhang. Vi önskar emellertid understryka behovet av badanläggningar, bättre utbildning för simlärare och en till skolan knuten simutbildning av obligatorisk karaktär med större krav på färdighet och vi är som alltid beredda att ställa vår sakkunskap och erfarenhet till förfogande när denna fråga tas upp av statsmakterna.

För att kunna hålla drunkningstalet vid dess nuvarande nivå har en förbättrad simkunnighet stor betydelse, *men för att ytterligare sänka drunkningstalet måste en förebyggande verksamhet av helt annan karaktär intensifieras.*

Det gäller den propagandaverksamhet, som sällskapet hittills kunnat bedriva endast i begränsad omfattning i brist på medel, nämligen förebyggande åtgärder mot småbarnsdrunkningarna, förebyggande åtgärder mot drunkning i samband med färder i småbåtar, förebyggande åtgärder mot drunkning i samband med isfärder och förebyggande åtgärder mot drunkning på offentliga badplatser.

Man inser lätt riktigheten i detta påstående, om man studerar de sammanhang, under vilka drunkningsolyckorna för närvarande äger rum.

Småbarnsdrunkningarna

Barn i åldern 0—7 år kan inte ges en betryggande simkunnighet, även om det är möjligt att lära väl utvecklade 6-åringar de första grunderna. Småbarnsdrunkningarna kräver för närvarande fler offer än trafiken och

inte mindre än 90 barn i förskoleåldern omkom genom drunkning under år 1957.

Brunnar, diken, gropar, prydnadsdammar, byckar, baljor, badkar, åslänter, bryggor och isar förekommer i dessa tragiska sammanhang. Det krävs en omfattande försiktighetspropaganda, som dels riktar sig till föräldrarna, dels till kommunala myndigheter, byggnadsföretag och enskilda medborgare.

Preliminärsiffran för år 1958 är 61 småbarnsdrunkningar och man kan beräkna den definitiva till minst 70. Den betydande sänkning, som detta innebär, vill vi se som ett resultat av den propaganda, som vi fick möjlighet att bedriva föregående år med hjälp av ett tillfälligt statsbidrag på 25 000 kronor.

Drunkning i samband med färder i småbåtar

Mer än en fjärdedel av alla drunkningsolyckor har samband med färder i småbåtar och den primära anledningen är oförsiktighet. Under år 1958 omkom 99 personer under sådana förhållanden, 60 vid färder i roddbåtar och 39 vid färder i mindre motorbåtar, mindre segelbåtar, kanoter, flottar och badbåtar. Det är alarmerande siffror, vilket föranlett sällskapet att inför kommande sommarsäsong förbereda en riksomfattande propagandakampanj, som tyvärr inte kan ges önskad slagkraft av ekonomiska skäl. Ständigt har vi anledning att konstatera, hur begränsat vi kan arbeta, jämfört med vad vi skulle önska. Och ändå gäller det människoliv.

Drunkning i samband med isfärder

Beträffande isolyckorna gäller det också att ta sikte på upplysning och försiktighetspropaganda. Man måste känna till isarnas bärkraft, vara försedd med lämplig utrustning och veta hur man skall bete sig i kritiska situationer. Vintern 1956—1957 drunknade inte mindre än 82 personer i samband med isfärder. Sällskapet har särskilt under de senare åren kunnat konstatera det ökade antal isolyckor som har samband med motortrafik, en ny form av drunkning, som måste angripas på sitt speciella sätt.

Drunkning i samband med friluftsbad

Även om dessa drunkningsfall numera glädjande nog utgör det minsta problemet i vårt arbete, så kräver även detta skärpt uppmärksamhet. Man måste tillgodose behovet av övervakning och säkerhetstjänst i övrigt på de offentliga badplatserna. Bristerna därvidlag är påtagliga och en allmän upprustning nödvändig. Därtill kommer naturligtvis som förut kravet på en modernt upplagd försiktighetspropaganda som riktar sig till allmänheten, antingen man badar enskilt eller på en offentlig badplats.

Säkerheten på de allmänna badplatserna kräver bland annat utbildning av personal, vilket sällskapet hittills endast kunnat tillgodose i mycket begränsad omfattning.

Av vad som ovan anförts torde det framgå med önskvärd tydlighet att drunkningsproblemet i våra dagar i allt större utsträckning måste angripas genom försiktighetspropaganda. Varje medborgare kan lära sig inse och följa de elementära regler man kan uppställa för att undvika småbarnsdrunkningar, småbåtsdrunkningar och isolyckor, vilka nu kräver nära tre fjärdedelar av samtliga drunkningsoffer. Propaganda för ökad säkerhet på de allmänna badplatserna och försiktighetspropaganda i samband där-

med och vid friluftsbad överhuvudtaget torde också vara av stor betydelse för att nedbringa drunkningsolyckorna.

Om Svenska livräddningssällskapet ges ekonomiska möjligheter till en fortlöpande och slagkraftig försiktighetspropaganda på de nu berörda områdena ser vi oss i stånd att ytterligare nedbringa drunkningsoffrens antal och vår målsättning på lång sikt skall därvid vara ett drunkningstal, som kan skrivas med två siffror.

De åtgärder, som vi avser att vidtaga i detta arbete, är ett vidgat samarbete med statliga och kommunala myndigheter, radio, TV, press och de många frivilliga organisationer, som nu stöder vår verksamhet. Film, bildband, affischer, folders och broschyrer skulle kunna användas i större utsträckning än tidigare och få en utformning och ett distributionsförfarande, som motsvarar nutidens högt ställda krav. Vi skulle även få möjligheter att realisera våra planer på en vidgad konsulentverksamhet, knuten till våra länsförbund, som nu täcker praktiskt taget hela landet. En organisation, som bedriver en social verksamhet, vars frukter utgör räddade människoliv, kan på goda grunder göra anspråk på ekonomiskt bidrag från samhällets sida.

Svenska livräddningssällskapet hemställer därför, att riksdagen måtte bifalla motionerna om ett bidrag på 50 000 kronor till sällskapets verksamhet under budgetåret 1959/60.

Stockholm den 13 mars 1959

För Svenska livräddningssällskapet

Ivar Backlund

Generallöjtnant
ordförande

/Helge Lundstedt
Generalsekreterare

Bilaga 3

Riksdagens statsutskott

Under återopande av Statsutskottets skrivelse den 27 februari, vari vi anmodats avgiva utlåtande över de vid årets riksdag väckta motionerna (I: 254 och II: 313) om anslag till Svenska livräddningssällskapet, får vi härmed anföra följande.

Den av livräddningssällskapet bedrivna verksamheten, vars huvudsyfte är att nedbringa antalet drunkningsolyckor till ett minimum, är värd allt stöd från det allmännas sida.

En allmän, gedigen simkunnighet torde vara främsta förutsättningen för uppnående av det angivna syftet. 1955 års idrotts- och friluftsutredning har också i sitt betänkande — SOU 1957: 41, sid. 146 — som ett särskilt viktigt bidragsändamål framhållit olika åtgärder för främjandet av simningen. Enligt utredningen borde därför ett tillräckligt stöd lämnas åt lämplig organisation, som har simkunnighetens utbredning och vad därmed

sammanhänger på sitt program. Vidare konstateras, att för närvarande både Simfrämjandet och Livräddningssällskapet arbetar på detta område utan några fasta gränser sinsemellan och med varierande anslutning i olika delar av landet.

Under hänvisning härtill får vi — som väl känner både Simfrämjandets och Livräddningssällskapets verksamhet och anser att båda organisationerna bör erhålla statligt stöd — hemställa, att statsutskottet i anledning av föreliggande motioner måtte förorda att största möjliga anslag ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att av Kungl. Maj:t på lämpligt sätt fördelas mellan ifrågavarande organisationer.

Stockholm den 17 mars 1959

Svenska simförbundet

Henry Runströmer

Generalsekreterare